

MOOCs ile Yabancı Dil Öğretimi: Almanya, Fransa ve Türkiye'nin Karşılaştırılması

Foreign Language Teaching with MOOCs: Comparison of Germany, France and Turkey

Özge Karacadal¹, Ferdiye Çobanoğulları², Selami Eryılmaz³, Ayhan Bolat⁴

• Geliş Tarihi: 26.01.2018 • Kabul Tarihi: 22.03.2018 • Yayın Tarihi: 01.07.2018

Öz

Bu çalışmada son yıllarda eğitim alanında önem kazanmaya başlamış önemli teknolojik gelişmelerden birisi olan “Kitleli Çevrim İçi Açık Dersler-Massive Open Online Courses” (MOOCs) hakkında bilgi verilmiş ve bu kurslar yabancı dil öğretimi bağlamında incelenmiştir. Kitleli Çevrimiçi Açık Dersler internet üzerinden herkese açık ve ücretsiz oldukları için büyük avantaj sağlamakta ve yaşam boyu öğrenmeyi de destekler niteliktedir. Karşılaştırmalı ve betimsel yöntemin kullanıldığı çalışmada, uzaktan eğitim çerçevesinde Türkiye’deki yabancı dil derslerine katkı sağlamak amacıyla, öncelikle Avrupa’nın önde gelen ülkelerinden Almanya ve Fransa’daki MOOC platformları tanıtılmıştır. Ayrıca, bu ülkelerin en tanınmış platformlarında yer alan yabancı dil kursları hakkında bilgi verilmiştir. Sonrasında ise, Türkiye’deki MOOC platformları ve bu platformlardaki yabancı dil kurslarına da değinilerek bahsi geçen Avrupa ülkelerindeki yabancı dil kurslarıyla Türkiye’deki yabancı dil kursları arasında karşılaştırma yapılmıştır. Yapılan karşılaştırma ile ülkelerdeki yabancı dil kurslarındaki benzerlikler, farklılıklar ve Türkiye’nin bu konudaki eksiklikleri ortaya koyulmuştur. Türkiye’nin çevrimiçi yabancı dil kurslarında yaşadığı eksikliklerin giderilmesi için Almanya ve Fransa’daki çevrimiçi kurslar göz önüne alınarak önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Kitleli Çevrimiçi Açık Dersler (MOOCs), uzaktan eğitim, yabancı dil öğretimi, Almanya-Fransa, Türkiye.

Önerilen Atıf Bilgisi:

Karacadal, Ö., Çobanoğulları, F., Eryılmaz, S. ve Bolat, A . (2018). Avrupa’da MOOCs İle Yabancı Dil Öğretimi: Almanya ve Fransa Örnekleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 63-76.

¹ Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
e-posta: ozgekaracadal@gazi.edu.tr

² Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
e-posta: ferdiyecobanogullari@gmail.com

³ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojisi Eğitimi Bölümü, Ankara.
e-posta: selamieryilmaz@gazi.edu.tr

⁴ Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
e-posta: ayhanbolat81@gmail.com

Abstract

In this study, the term of ‘Massive Open Online Courses’ (MOOCs), which is one of the technological progresses in the domain of education in recent years was observed in the context of foreign language teaching. As the Massive Online Open Courses are free of charge and taken online through websites, they have many advantages for learners. They also have the characteristic of promoting the lifelong learning. In this research that was carried out with comparative and descriptive methods, the MOOC platforms in Germany and France, which are two of the leading countries in Europe, were presented with the aim of providing a contribution to the courses of foreign language teaching practices in Turkey. Besides, information about these courses in the countries was given. Then, addressing the MOOC platforms in Turkey and the courses in these platforms, the courses in the related European countries were compared to the ones existing in Turkey. With this comparison, the similarities and differences between the countries were identified and Turkey’s deficiencies at this point were revealed. To overcome the deficiencies in the online foreign language courses in Turkey, suggestions were offered considering the ones in Germany and France.

Keywords: Massive Open Online Courses (MOOCs), distance education, foreign language teaching, Germany-France, Turkey.

Giriş

20.yy’ın başlarından itibaren geleneksel olarak başlayıp devamında onun aksine gelişen birçok eğitim-öğretim metodu/yaklaşımı ortaya çıkmış, öğrenenin nasıl öğrendiği, nasıl daha iyi öğrenebileceği, öğretenin nasıl öğrettiği ve nasıl daha etkili bir şekilde öğretebileceği sorgulanmıştır (Germain, 1993). En son ortaya çıkan iletişimsel yaklaşım ve eylemsel yaklaşım gibi yaklaşımlarla yabancı dil öğretiminde öğrenen kişi öğretimin merkezine koyulur ve onun ihtiyaçları, yaşı, cinsiyeti, ana dili ve kültürü, önceden kazandığı beceriler, eğer varsa ikinci yabancı dili gibi birçok özelliği önem kazanır. Böyle öğrenen odaklı yaklaşımlar öğrenenin özerk ve bağımsız olması gerektiğinin, kendi öğrenme sürecinden ve bu süreçte yaptığı hatalardan sorumlu olduğunun, okuduğu ya da dinlediği metinden çıkarımlar yapması gerekliliğinin; kısacası yabancı dil öğrenirken kendi ayakları üstünde durması gerektiğinin altını çizmektedir. İşte bu yüzden ki ilk olarak 2001’de Açık Ders Kaynakları projesi ortaya çıkmıştır, uzaktan eğitim önem kazanmıştır ve bu bakış açısıyla da bu makalede incelenecek olan MOOC’lar ileri sürülmüştür (Bozkurt, 2015). Kaya (2006, s. 405) uzaktan eğitim kavramını ‘fırsat eşitsizliğine çözüm getiren, isteyen herkese yaşam boyu eğitim sağlayan ve bunların yanı sıra eğitimin bir dizi bireysel ve toplumsal amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunan, eğitim teknolojilerinden yararlanmaya ve daha çok kendi kendine öğrenmeye dayalı olan (...) disiplin’ olarak tanımlar. MOOC kursları da uzaktan eğitimin bir parçası olarak kabul edilir ve bu kurslarda görsel-işitsel teknolojiler kullanıldığı için eğitime etkileri yadsınamaz boyuttadır.

2008’de iki Kanadalı araştırmacı George Siemens ve Stephen Downes ‘Bağlantıcılık ve Bağlantısal Bilgi’ diye adlandırılan çevrim içi, ücretsiz ve herkese açık bir ders verir ve açılımı Kitleli Açık Çevrimiçi Dersler (KAÇD) olan MOOC bu şekilde doğar (Minichiello, Le CIEP, t.y.). Bu öğretimin öncülerinden biri olan Downes (2011) bunun bir tür çevrim içi ders olduğunu ve ‘bağlantıcılık’ (İng. connectivism) teriminin internet ağı odaklı formasyon eğitimini açıklamak için kullanıldığının altını çizer. Burada Downes, bağlantıcı dersin öneminin ders içeriği değil, bilginin internet ağ bağlantıları aracılığıyla dağıtılması tezi olduğunu vurgulamıştır ve ‘Bilgi bir nesneymiş gibi edinilmez. Bir tür iletişimmiş gibi aktarılmaz.’ demiştir (Downes, 2011). Biz bilgimizi, inandığımız ve hayal ettiğimiz her şeyi deneyimlerin bir sonucu olarak nöronların oluşturduğu bağlantılar sayesinde oluştururuz. Bu doğrultuda bağlantıcılık fikri, öğrenenin bir alanda uygulama yapan topluluğun içine dâhil olmasıdır. Öğrenenin eski

geleneksel yaklaşımları bırakıp bir şeyi yapıyormuş gibi yapmaması ve dâhil olduğu web odaklı derste gerçekten harekete geçmesidir.

Bu çalışmada ilk olarak MOOC üzerine genel bir inceleme yapılacak, sonrasında Avrupa'da en çok MOOC kursu sunan ülkeler arasında bulunan Almanya ve Fransa'nın MOOC platformları tanıtılacak, Türkiye'deki MOOC platformlarıyla karşılaştırmalı çözümlenmesiyle devam edilecektir. Avrupa Üniversiteler Birliği'nin Ekim 2013 yılında yapmış olduğu araştırmaya göre, Avrupa'da 345 MOOC kursunun 59 tanesini Almanya, 24 tanesini Fransa sunarken, Türkiye sadece 3 kurs sunmaktadır. Bu tespit de çevrimiçi kurslar konusunda Türkiye'nin, Avrupa'ya göre, geri planda kaldığını göstermektedir. Bu yüzden, araştırmanın merkezine, çevrimiçi kursların bahsi geçen ülkelerdeki mevcut durumu alınacaktır.

Çevrimiçi kursların avantajlarına bakıldığında, hem eğitimde teknolojik anlamda en güncel ve modern yeniliklerden oldukları, hem de öğrencinin bireysel öğrenmesini ve iletişimsel becerilerini geliştirmesi için olanaklar sundukları görülmektedir. Ayrıca, bu tip kurslar son zamanların temel öğretim yöntemlerinden olan iletişimsel ve eylemsel dil öğretim yöntemlerini de destekleyen öğretim platformlarıdır. Bu yüzden yabancı dil öğretmenleri çevrimiçi kurslar üzerinde daha çok durmalıdır.

Betimsel araştırmalarda kullanılan yöntem (betimsel yöntem) 'ne ve nasıl sorularına sistematik olarak cevap vererek olay ve durumların detaylı olarak betimlenmesi amacıyla yapılır' (Başol, 2008, s. 9). Karşılaştırmalı yöntemde ise '(...) araştırmacı doğal ortamda farklılık gösteren bir değişkene dikkat çeker ve bu değişkenin farklılaşma göstermesinin altındaki faktörü araştırır' (Başol, 2008, s. 15). Bundan dolayı yapılacak çözümlemede, karşılaştırmalı ve betimsel yöntem kullanılarak Almanya-Fransa MOOC örnekleri ile Türkiye'deki çevrimiçi yabancı dil kurslarının geliştirilmesine katkı sağlanmaya çalışılacaktır.

MOOCs Üzerine Genel Bir Bakış

Açılımı "Kitlesel Çevrimiçi Açık Dersler" olan MOOCs (Massive Open Online Courses), E-Learning, Web 2.0, Open Educational Resource (e-öğrenme, Web 2.0, Açık Eğitimsel Kaynak) gibi dijital öğrenme platformlarının gelişmiş hali olarak tanımlanabilir. Eğitim öncesi, esnası ve sonrası MOOCs ile hayat boyu öğrenime devam edilebilir. MOOCs ayrıca akademik eğitime de entegre edilmiş durumdadır (Schultz & Hochschulrektorenkonferenz, 2014, s. 7). MOOCs yüksek oranda katılımcıya sahip, herkese açık çevrim içi olarak gerçekleşen internet tabanlı kurslardır. Bu kurslar özellikle Amerika'da oldukça yaygındır. Genel anlamda MOOCs ile öğretim, platforma yüklenmiş bir dizi video ile gerçekleşmektedir. Bunun yanında, öğretimde katılımcıların bilgi alışverişinde bulunabilecekleri ve öğretim grupları oluşturabilecekleri, "Forum" ve "Chat" gibi ortamlarından oluşan ağlar kullanılmaktadır. Öğretim tekniği açısından iki ana MOOC türü bulunmaktadır. Bunlar c(connectivist) MOOCs (2011) ve x(extended) MOOCs (2012) türleridir. cMOOC platformlarında katılımcılar içerik üzerine kendi kendilerine çalışıp içeriği kendileri şekillendirmektedir. xMOOC platformlarının içeriğini ise normal bir derse göre daha kısa süren konu anlatımlı videolar, öğretim üyesi tarafından tanımlanan görevler ve alıştırmalar şekillendirir. Bunların dışında, Blended- MOOCs (bMOOCs) ve Small Open Online Courses (smOOCs) türleri de bulunmaktadır (Göcks & Bechmann, 2013, s. 7-8). Yapısal olarak MOOC üniversitedeki derslere benzemektedir. Her ders için belirli bir başlangıç ve bitiş tarihi bulunmaktadır. Öğretim için videolar, konu anlatımlı videolar, ödevler, testler ve sınavlar kullanılmaktadır. Platformlar üzerinden katılımcılar bu kurslar hakkında önceden bilgilendirilmektedir. Böylelikle katılımcı önceden hangi materyal ile çalışacağını ve konu akışını bilerek kurslara katılmaktadır (Merkle, 2015, s. 4). MOOC'un en tanınmış ve en çok katılımcıya sahip platformları, Amerikan yapımı "Coursera", "edX" ve "Udacity"dir. Bunların yanında İngiltere tabanlı "FutureLearn" de tanınmış MOOC platformları arasındadır (Kahrs, 2016, s. 3; Tisserand-Barthole, 2012, s. 11). Bu kursların sonunda katılımcılar sertifika

(genellikle ücretli) veya katılım belgesi alabilmektedir. Yaygın ve tanınmış olan platformlardaki kurslar; üniversiteler, özel kişi veya kurumlar tarafından verilebilmektedir. Dil öğrenme açısından zengin olan MOOC kurslarına bakarsak, bu alanda ilk göze çarpanlar *Rosetta Stone*, *Busuu*, *Tell me more* ve *Livemocha* olabilir. Bununla birlikte, bu platformların çoğu özel kurumlarca hazırlanan kurslar olduğundan ve ücretli olduklarından dolayı tam anlamıyla MOOC sayılmazlar.

Almanya’da MOOCs ve Yabancı Dil Dersleri

Almanya’da çevrimiçi kurslar 2011 yılında cMOOCs ile başlamış ve sonrasında da xMOOCs platformları geliştirilmiştir. Üniversite tabanlı Almanya’ya ait bazı platformlar şöyledir (Rensing, 2013, s. 5, Schultz & Hochschulrektorenkonferenz, 2014, s. 13, 67-68; Deutscher Bildungsserver-DIPF, 2017):

- OPCO11-Zukunft des Lernens. (cMOOCs). Bu platform ilk Almanca platform olma özelliğini taşımaktadır.
- OCWL11-Open Course Workplace Learning (cMOOCs.)
- OPCO12-Trends im E-Teaching (cMOOCs)
- EXIF 13-Entdeckte die Insel der Forschung (cMOOCs)
- MMC13-How to MOOC (cMOOCs)
- COER13- Offene Bildungsressourcen (cMOOCs)
- mooc.house
- Open Course World (IMC) (xMOOCs)
- OpenHPI (hybride/karma)
- MOOCs an der TUM
- MOOIN
- Leuphana digital (hybride/karma)

Firmalar tarafından sağlanan platformlara gelince, “OpenSAP” ve “Iversity (xMOOCs)” üniversitelerle iş birliği içinde çalışan tanınmış platformlardır. Münih Ludwig Maximilian Üniversitesi (Coursera) ve Münih Teknik Üniversitesi (edX) ise Amerikan platformlarıyla ortaklık kurmuştur. Dünya çapında en tanınmış Alman kurs platformları “MOOIN ve Iversity” dir. (Schulmeister, 2013, s.19; Kahrs, 2016, s. 3). Oxford ve benzeri tanınmış üniversitelerdeki çevrimiçi kurslar, Almanya ile kıyaslanırsa Almanya bu konuda daha geriden gelmektedir. Son yıllarda Almanya’da da çevrimiçi kurs eğilimi yavaş yavaş artmaya başlamıştır. Özellikle Münih Teknik Üniversitesi, MOOCs üzerine uluslararası alanda çalışmalar yapmaktadır. Temelde MOOC ile katılımcılar kurslara serbestçe erişebilmektedir ve kurslara kabul kısıtlaması bulunmamaktadır. Alman üniversiteleri bundan farklı olarak, genelde katılımcılardan kurs için üniversiteye kayıt yaptırmasını istemektedir. Bunun dışında, kursa katılmak veya kursun sınavına giriş için başvuruda bulunmaları da istenebilir (Rensing, 2013, s. 1, Merkle, 2015, s. 15). MOOC’un Almanya’da yaygınlaşmasına ön ayak olacak önemli bir adım da 2013 yılında Alman Bilim Derneği’nin iversity platformu iş birliğinde, öğretim üyeleri arasında büyük yankı uyandıran, “MOOC Üretim Bursu” imkânını sağlamaya başlamasıdır. Burs için 250 MOOC içeriği belirlenmekte ve kazanan 10 kişinin her birine MOOC üretimi ve uygulaması için 25 bin Euro burs ödenmektedir (Schlutz & Hochschulrektorenkonferenz, 2014, s. 13). Almanya birçok kurs sunmasına rağmen yapılan araştırmalar onun MOOCs’a karşı çekimser davrandığını göstermektedir. Almanya’daki üniversitelerin %10.1’i MOOC kursu sunmakta, %13’ü ise sunmayı planlamaktadır. %76.9’u ise MOOC ile ilgilenmemekte veya kararsız durumdadır (Castaño -Muñoz, Punie, Andreia, Santos, JRC-IPTS, 2016). Yine de Almanya’da MOOC kurslarına kayıtlı birçok kullanıcı vardır. Örnek vermek gerekirse yalnızca

iversity'nin 2014 yılında kayıtlı 300 bin, OpenHPI'nin 114 ülkeden fazla 53 bin kullanıcısı bulunmaktaydı (Jungermann & Wannemacher, 2015, s.5).

Almanya'da eğitim ücretsiz olduğu için, normal üniversite eğitimine entegre edilmiş çevrim içi kurslar, en azından okulun kendi öğrencileri için ücretsiz olmak zorundadır. Ancak bazı durumlarda öğrencilerden ücret talep edilebilir. Örneğin öğrenci temel kursun yanında, daha kapsamlı bir kurs talep ediyorsa, öğretim üyesinden kişisel danışmanlık istiyorsa, ders materyali gerekli ise, öğrenci sertifika istiyor ise, yazılı bir sınav veya çalışma üzerine kişisel değerlendirme talep ediyorsa, vb. öğrenciden ücret istenebilir (Schlutz & Hochschulrektorenkonferenz, 2014, s. 24-25). En tanınmış platformlar olan MOOIN ve Iversity'nin sunduğu kurslar incelendiğinde, çeşitli alanlarda birçok kurslarının var olduğu ama pazarlama, farklı alanlarda işletme/yönetim ve enformatik konulu kursların biraz daha fazla ön plana çıktığı görülmektedir (bkz. <https://mooin.oncampus.de/>, <https://iversity.org/en/courses>).

Kursların süreleri konuya göre değişiklik gösterebilmektedir. Kurslarda karşılıklı etkileşime önem verilmektedir. Kurslarda önemli olan diğer bir husus ise belirtilen görevlerin (makale yazma, sesli veya görüntülü video hazırlama, vb.) düzenli şekilde çevrim içi olarak gönderilmesidir. Katılımcılar birçok kurstan sonra bitirme sınavına katılabilir ve ders kredisi de alabilir. Bunun yanında, ücret dâhilinde sertifika sahibi de olunabilir. Örneğin, Iversity tanınmış bir sertifika için kurs başına 400 Euro'ya kadar ücret talep etmektedir. Kurslardan sertifika almak ve başarılı bir şekilde tamamlamak için en önemli ölçüt kurslara sürekli olarak katılım gösterilmesidir. Ancak kurs platformlarında yapılan çevrimiçi sınavlar Alman mahkemelerince hukuken geçerli sayılmamaktadır. Bu sebeple üniversitelerin sınavlar için bir ağ oluşturması fikri ortaya atılmıştır. Bunun dışında Iversity platformunun, katılımcıların herhangi bir şehirde şahsen katılması gereken çevrim içi olmayan "Präsenzprüfung" adında sınavları da mevcuttur (Schultz & Hochschulrektorenkonferenz, 2014, s. 19, Bundeszentrale für politische Bildung, 2015, iversity, 2017). Almanya'da devlet tarafından tanınmış yerli ve yabancı üniversitelerin oluşturduğu kurs platformları devlet tarafından tanınmakla birlikte, ticari amaçlarla kurulmuş özel kurs platformları akademik standartlara uygunluklarının kontrol edilmesi zor olduğu için devlet tarafından tanınmayabilir. Bu yüzden katılımcılara devlet tarafından tanınmış üniversitelerin kurslarına katılmaları önerilmektedir (Kahrs, 2016, s. 6-7).

Yabancı dil öğretimi alanında da çeşitli MOOC platformlarına rastlanmaktadır. Çevrimiçi kurs portalı Edukatico incelendiğinde Almanya'da MOOCs türünde yabancı dil kurslarının hem üniversiteler, hem özel kişi ve kurumlar tarafından sunulduğu görülmektedir. Özel kişi ve kurumlarla kıyaslandığında, üniversite tabanlı MOOC platformlarında yabancı dil kurslarının sayısı oldukça azdır. Özel kişi ve kurumlar ise bunun tam tersine hem batı, hem doğu hem de Asya dilleri için çeşitli seviyede birçok kurs sunmaktadır. Neredeyse her dilde verilen bu kurslar hem sınavlara (TOEFL gibi) hazırlık, hem okul ve iş hayatında hem de günlük yaşamda kullanılmak üzere farklı amaçlar için sunulmaktadır (Edukatico Suchportal für Online-Kurse, 2017). Ancak bu kursların sonunda çoğunlukla sertifika verilmemektedir ve verildiği durumlarda bile, daha önce de bahsedildiği gibi, devlet tarafından tanınma ihtimali düşüktür. Bu kurslara sertifika almak istemeyen, sadece dil becerilerini geliştirmek isteyenlerin katılmaları daha uygun olacaktır. Çalışmada ise devlet tarafından tanınan üniversite ve üniversite işbirliğinde sunulan MOOIN ve Iversity platformlarındaki yabancı dil kursları incelenecektir. Diğer platformlarda yabancı dil kurslarına rastlanmamıştır.

MOOIN platformunda yabancı dil kursu olarak "Suriyeli Almanca Öğrenenlere Telaffuz Eğitimi" başlıklı kurs bulunmaktadır (bkz. <https://mooin.oncampus.de/local/ildcourseinfo/?id=oncampus-MOOC-2016-003178>). Kısaca özetlenirse, kurs beş kişilik bir ekip tarafından sunulmaktadır. Derste açıklamalar anadili Arapça olan öğretmen tarafından yapılırken Almanca telaffuz örneklerini Alman öğretmen vermektedir. Kursun süresi altı haftadır ve her hafta etkinlikler için 3 saat ders süresi belirlenmiştir. Kurs sonunda ise

katılımcılar sertifika alabilmektedir. Derslerin nasıl işleneceği hem yazılı olarak hem de tanıtım videosunda belirtilmektedir. Bunun yanında katılımcının kursa kayıt yaptırması halinde neler öğreneceği ve dersin nasıl yapılandırıldığı da önceden belirtilmiştir. Derste genel olarak Alman dilinin her sesinin Arap dilindeki benzer sesler ile karşılaştırılarak iki dakikalık videolarla ağız hareketlerini yakından göstererek öğretilmesi planlanmıştır. Bunun dışında zor sesleri ustalıkla kullanıp, telaffuzu mükemmelleştirmek için ipuçları da verilmekte ve kursta başka materyaller de kullanılmaktadır. Katılımcılara kursta her bir ses için üzerinde yoğun şekilde çalışma imkânı sağlanmaktadır.

Şu an devam etmese de Iversity platformunda yer alan yabancı dil kursu ise “Yeni Başlayanlar İçin İspanyolca” kursudur (bkz. <https://iversity.org/de/courses/spanish-for-beginners-january-2016>). Bu kurs yedi kişilik İspanyol eğitimci bir ekip tarafından gerçekleştirilmiştir. Dersin nasıl işleneceği ve kurs için herhangi bir ön bilgiye sahip olup olmamanın gerekliliği gibi temel bilgiler kurs başlamadan önce katılımcılara hem yazılı olarak ve hem de tanıtım videosuyla iletilmiştir. Kursun dili İspanyolca ve İngilizcedir. İspanyolca öğretimi yirmi bölümden oluşmaktadır ve bu bölümlerin içerisinde farklı bağlamlar çerçevesinde meydana gelmiş, gerçek iletişimsel durumların gösterildiği yirmi üç video bulunmaktadır. Her bölüm aynı şekilde yapılandırılmıştır. Her bölümde önce giriş, sonra gözlem (dil ve iletişim), alıştırma ve kendini değerlendirme aşamaları bulunmaktadır. Kursta İspanyolca günlük kelime dağarcığının, temel konuşma kalıplarının, İspanyolcanın fonetiğinin, dilbilgisi ve sorgulama yapabilmek için belli başlı kalıpların öğretilmesi hedeflenmiştir. Ücret karşılığında sertifika da alınabilmektedir.

Fransa’da MOOCs ve Yabancı Dil Dersleri

MOOC platformları çoğunlukla Amerika’da ortaya çıksa da, Fransa’da da birçok kurum ve kuruluşun çeşitli MOOC platformları veya Coursera ile anlaşmaları vardır. Aşağıda Fransa’daki başlıca MOOC platformları ve özellikleri verilmiştir:

France Université Numérique Platformu (FUN) (bkz. <https://www.fun-mooc.fr/>):

Ocak 2014’te Fransa’da yirmi tane MOOCs ile ortaya çıkmıştır. Gaebel (2014)’e göre, Fransız hükümetinin piyasaya sürdüğü, EdX’in bir açık erişim öğrenme platformunu kullanan FUN, Fransa’da ilk MOOC olma özelliğini taşır (s. 12). ‘FUN Fransa’da tüm eğitim sektörlerini içeren, büyük bir elektronik öğrenme stratejisinin bir parçasıdır.’ (Wavestone, 2017, s. 21). FUN bir xMOOC platformudur, bir uzmanın belirlediği ilkeler doğrultusunda çalışır; toplu, kitlesel olarak öğrenme işlevlerini kullanan bir modeldir. Bu platformdaki dersler, bazıları Fransızca ve bazıları da İngilizce dillerinde olmak üzere çok çeşitli alanlarda, çevrimiçi, ücretsiz ve herkese açık olarak verilir. Örnek verecek olursak; siteye bakıldığında videodaki öğretim dili Fransızca olan ve ‘İş Sözleşmeleri Hukuku’ başlıklı bir kurs, öğretim dili İngilizce olan ‘Şarap’ başlıklı olan üzüm bağları ve şarap yapımıyla ilgili bir kurs, öğretim dili Fransızca olup ‘Arkeolojiye Giriş’ başlıklı bir kurs, ya da ‘Matematik Denklemleri, İkinci dereceden ve Cebirsel Denklemler’ başlıklı kurslar bulunmaktadır. Dil öğretimine bakarsak, çeşitli düzeylerde bulunan Fransızca ve İngilizce dilleri başta olmak üzere; Çince (5 Şubat 2018 başlangıç tarihli), Arapça (2 Şubat 2018 başlangıç tarihli) ve Çek dili (28 Şubat 2018 başlangıç tarihli) ile ilgili dersler de bulunuyor. Fransızca öğretimi için, ‘Fransa’da Yaşamak’ başlıklı A2 ve B1 düzeylerindeki iki ayrı kurs örnek gösterilebilir (20 Aralık 2017 başlangıç tarihli). Bu kurslar Fransa’da yaşayan ya da yaşayacak olan yabancılara yönelik hazırlanmış, onların günlük hayattaki aktivitelerini kolaylaştırmak amaçlanmıştır. Belirlenen dil seviyeleri Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metni’ne göre hesaba katılmıştır. FUN platformunun çok geniş alanlardaki öğrencilere ve meraklılara hitap etmesinin yanında, Fransa’da ya da Fransa dışından birçok üniversiteyle ve kurumla bağlantısı bulunmaktadır. İsteyenler bu üniversitelere bağlı öğretmenlerin FUN platformu üzerinden verdikleri derslere katılabilir. FUN platformunun resmi sitesinde

üniversite, okul ya da akademik partner olmak üzere toplamda yüz civarı kurumla anlaşması bulunduğu gösterilmektedir.

Cavilam Vichy de l'Alliance Française:

Herkese açık, ücretsiz bir Yabancı dil olarak Fransızca öğrenim/öğretim platformudur. Buradaki eğitim; okullardaki eğitici sitelerle, Fransız Kültür Merkezi'nin desteğiyle ve Fransızcanın yabancı dil olarak öğretilmesini teşvik eden bir uluslararası kuruluş olan Alliance Française işbirliğiyle birlikte öğretmenlere, öğretmen adaylarına ve öğrencilere olmak üzere çok geniş bir kitleye yönelik hazırlanmıştır. Dört haftalık bir süre için, çok çeşitli öğrenim araç-gereçlerini içeren dört modül belirlenmiştir (videolar, ek kaynaklar, kazanılan becerilerin değerlendirilmesi için kullanılan testler, uygulamaya yönelik çalışmalar, forum, vb.). Bu platform şu kursları sunmaktadır: öğrenciler için Fransızca dersleri, günümüzde Fransızcanın yabancı dil olarak öğretimi (kültür, toplum ve yeni eğitici eğilimler), günümüz Fransız edebiyatının keşfi, öğrenciler için bilimsel yükseköğretim kursları, 12-16 yaş arası gençler için spor ve dil kursları vb. Bu site üzerinden 'Bugün Yabancı Dil Olarak Fransızcanın Öğretimi' (Enseigner le français langue étrangère aujourd'hui) başlıklı bir MOOC'u örnek alırsak, bu kurs 27.11.2017 tarihinden itibaren 25.12.2017 tarihine kadar dört haftalık bir süre için, her hafta bir modül olmak üzere toplamda dört modül ve her bir modülde 3-5 saat arası ders almayı kapsar. Bu kurs tüm dünyada yabancı dil olarak Fransızca dersi veren öğretmenlere ve öğretmen adaylarına yöneliktir, ücretsizdir ve kursa katılmak için herhangi bir ön şart yoktur. Kursu takip edenler Cavilam-Alliance Française'den 'Devam Sertifikası' ve 'Başarı Sertifikası' talebinde bulunabilirler. Bu kursun modülleri çok çeşitli pedagojik kaynağı, videoları, pedagojik fişler gibi ek kaynakları, sınıfta uygulamaya yönelik fikirleri, kazanılan becerileri doğrulamaya yönelik testleri, alınan eğitimi geliştirmeye yönelik uygulamalı çalışmaları, bir ders oluştururken takip edilecek etapları, aktiviteler için oluşturulacak olan talimatların yazımını, otantik olarak adlandırılan ders materyalinin kullanımını, öğretim stratejileri üzerine tartışmayı, kültürün ve kültürlerarasılık kavramlarının dil öğretimindeki yerinin incelenmesini, öğrencilerin ölçme ve değerlendirmelerinin nasıl yapılacağını, forum üzerinden yapılacak olan ve öğretmenlerin formasyon tecrübesini zenginleştirmeyi amaçlayan tartışmaları kapsar.

Montpellier Üniversitesi'nin oluşturduğu MOOC öğretim platformu (La plateforme d'enseignement numérique de l'Université de Montpellier):

Bu platformda FUN işbirliğiyle uzaktan öğretim dersleri gerçekleştirilmektedir ve şu konularda MOOC derslerini kapsamaktadır: ekonomi, bilimlerin tarihine giriş, yönetim ve muhasebe, satış gücü, şirket yöneticileri için dersler, şirket kurmaya yönelik dersler, öğrenciler ve meraklıları için Balanced Scorecard dersleri.

Sorbonne Paris Cité Üniversitesi (Université Sorbonne Paris Cité):

Sorbonne Paris Cité Üniversitesi bilimsel alanlarda aktiviteler ve araştırmalar yürüten en büyük Fransız üniversitelerinden biridir. Bu üniversite FUN da dâhil olmak üzere çeşitli kurum ve kuruluşlarla birlikte MOOCs sunmaktadır. Anlaşmalı olduğu kurum ve kuruluşlar arasında Disiplinler Arası Araştırmalar Merkezi (Centre des Recherches Interdisciplinaires), Paris Descartes Üniversitesi'nden çıkan 'Sağlıkta Simülasyon Bölümü', 'Fransız-Alman işbirliğinde yürütülen halk sağlığı proje merkezi' ve FUN kurumuyla bağlantısı olup MOOCs yürüten 'Yenilikçi Pedagojilere Uygun Öğretmen Yetiştirme Servisi' sayılabilir. Bu kurslar arasında ise 'Kadına Şiddet', 'Çinceye Giriş', 'Arapçaya Giriş', 'Okulda Mühendislik', 'Okulda Astrofizik', 'Fizik (Optik, Yerçekimi, Enerji ve Işık Hızı)', 'İstatistik', 'Yerçekimi-Büyük Patlamadan Kara Deliklere', 'Bulaşıcı Yaygın Hastalıkları Kontrol Etme' ve 'Afrika Ortamında İklimsel Değişim ve Sağlık' gibi kurslar örnek gösterilebilir. Yabancı dil kurslarına bakarsak, daha önce de belirtildiği üzere FUN işbirliğinde Çince ve Çek dili öğretimi verilmektedir.

Nantes Üniversitesi (Université de Nantes):

Nantes Üniversitesi yükseköğretim denilince ilk akla gelen üniversitelerden biridir. Bunun sebepleri arasında şunlar gösterilebilir: Nantes'ın Fransa'nın batısında büyük bir şehir olması, bu şehrin bilime öncülük yapması, okulda yapılan çalışmaların ve konferansların üniversiteye ait bir WebTV üzerinden yayınlanması ve FUN işbirliğiyle MOOC sunması. Yakın zamanda sunduğu kurslara bakılırsa; 'Tıbbi Radyoaktivite', 'Hücreler ve Kök Hücreler', 'B2 düzeyinde Yabancı dil olarak Fransızca öğretimi' dersleri örnek olarak sayılabilir. 'B2 düzeyinde Yabancı dil olarak Fransızca öğretimi' MOOC kursu incelenecek olursa, bu kurs 16 Ekim 2017 tarihinden 18 Aralık 2017 tarihine kadar olan altı haftalık bir süreyi kapsar. Bu kursun başlıca amaçları arasında, farklı durumlarda konuşma dilinde Fransızca'yı daha iyi anlamak (sohbet, röportaj vb.), MOOC platformu üzerinden öğrencileri Fransızca konuşan diğer kişilerle etkileşim haline getirmek, çeşitli konuları içeren dokümanların anlaşılmasını kolaylaştıran dinleme stratejileri kazandırmak (çeşitli aksanlar, sesler ve ritimler), sunulan videolarla konuşma ve yazma üzerine alıştırmalar yapmak vb. sayılabilir. Bu kursa katılabilmek için Avrupa Diller için Ortak Başvuru Metni 'ne göre B1 düzeyini tamamlamış olmak tercih edilir. Kursa katılmak isteyen öğrencilerin karşısına web sayfasında bir test çıkar ve bu testi çözen öğrenciler, seviyelerinin kursa uygun olup olmadığını anlarlar. Kurs için uygun seviyeye sahip olmayan öğrencilerin yine de kursa katılabilecekleri ve pratik yapabilecekleri de belirtilmiştir.

Türkiye'de MOOC ve Yabancı Dil Derslerinin Almanya ve Fransa ile Karşılaştırılması

Türkiye'de MOOC çalışmaları yavaş ilerlemektedir ve Avrupa'ya göre oldukça geriden gelmektedir. Çevrimiçi kurs sunan yalnızca birkaç üniversite ve kâr amaçlı sağlayıcılar bulunmaktadır. Anadolu Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi en büyük MOOC sağlayıcılarıdır. Her iki üniversite de 2014 yılında altyapı çalışmalarına başlamış ve 2015'te ilk derslerini vermişlerdir. Anadolu Üniversitesi AKADEMA platformunda sosyal ve beşeri bilimler ağırlıklı olarak iki bin öğrenci ve sekiz ders ile eğitime başlamıştır. 18 Eylül 2017'de ise, platformda Türkçe ve İngilizce dilinde yeni dersler açılmış ve ders sayısı elli yediye yükselmiştir. Kursların sonunda katılımcılara tamamlama belgesi verilmektedir. Atatürk Üniversitesi ise AtademiX MOOC platformunda dili Türkçe olan on dört ders sunmuş ve başka dersler de sunmaya devam etmektedir. Kursların sonunda öğrencilere dijital sertifikalar verilmektedir. Bu üniversiteler dışında Yaşar Üniversitesi de (hayatboyu.yasar.edu.tr) sertifika olmaksızın on yedi kurs sunmaktadır. Ayrıca Yaşar Üniversitesi'nin Türkçe öğrenmek isteyenler için oluşturduğu, ücretsiz bir platform da bulunmaktadır (<https://turkish.yasar.edu.tr/>). Koç Üniversitesi'ne gelince, o da Amerikan yapımı olan Coursera'da birtakım kurslar sunmaktadır. 2013 yılında kurulan E-Üniversite'de de MOOCs bulunmaktadır ve kursa katılanlar ücret karşılığı sertifika sahibi olabilmektedir. Ancak E-Üniversite platformunda herhangi bir yabancı dil kursu yer almamaktadır. Türkiye'deki çevrimiçi kursların önemli bir sorunu, özellikle kâr amacı güden kurumlardan ve hatta üniversitelerden alınan sertifikaların çoğu zaman kurumlar tarafından kabul edilmemesidir (Aydın, 2017, s. 60, 75; <http://akadema.anadolu.edu.tr/tr>; <http://www.e-universite.com.tr/>).

Türkiye'deki AKADEMA platformunda, başlangıç seviyesinde yabancı dil olarak Arapça kursu bulunmaktadır. Bunun yanında, yabancılar için başlangıç seviyesinde Türkçe kursu da mevcuttur. Arapça kursu bir Türk öğretmen tarafından beş haftalık bir sürede Türkçe olarak verilmektedir. Kurs tanıtımı yazılı şekilde yüzeysel olarak verilmiştir. Dersin içeriğini harf öğretimi kapsamaktadır. Türkçe kursunu ise iki Türk öğretmen vermektedir. Altı haftalık bu kursun dili Türkçedir. Ders tanıtım videosu bulunmamaktadır. Dersin içeriğini Türkçe'nin günlük hayatta kullanılmasını sağlayacak kalıpların öğretilmesi oluşturmaktadır. Katılımcılar kendi öğrenme stillerine göre kursu takip edebilir. Katılımcıların soruları ise Forum ortamında

kırk sekiz saat içinde cevaplanmaktadır. Bütün etkinlikleri yerine getiren katılımcılara katılım belgesi verilmektedir. Sertifika isteyen öğrenciler ise çevrimiçi sınava katılmak zorundadır (bkz. <http://akadema.anadolu.edu.tr/tr/content/turkish-a1>).

AtademiX ise Osmanlı Türkçesi ve Arapçaya Giriş kurslarını sunmaktadır. Osmanlı Türkçesi dersi bir öğretmen tarafından yedi haftalık bir süre içinde gerçekleştirilmektedir. Dersin kapsamı ve başarı ölçütleri önceden belirtilmiştir. Tanıtım videosunda dersin nasıl yapılandırıldığı ile ilgili bilgi bulunmamaktadır. Katılımcıların en az bir forum tartışmasına katılması ve fikir beyan etmesi istenmektedir. Arapça dersi ise, bir Arap bir de Türk öğretmen tarafından sekiz haftalık bir sürede verilmektedir. Dersin kapsamı, başarı ölçütleri önceden belirtilmektedir. Ayrıca ders tanıtım videosunda dersin nasıl yapılandırıldığı kapsamlı bir şekilde anlatılmaktadır. Derste videolar, karşılıklı konuşma, yazılı alıştırmalar ve tartışmalardan yararlanılmaktadır. Forum uygulamasına en az bir kez katılmak mecburidir (bkz. <http://atademix.atauni.edu.tr/index.php/arapca-3/>).

Türkiye'deki MOOC platformlarının Fransa'dakilerle bir karşılaştırmasını yapmak gerekirse şunlar söylenebilir: Öncelikle Fransa'da, 'France Université Numérique' (FUN) adlı, yukarıda da açıklandığı üzere, şu anda toplamda yüz civarı üniversite veya diğer kurumlarla işbirliği halinde olan ve sayısız çevrimiçi kursa imza atmış ve gelecekte de atması muhtemel olan bir kuruluş vardır. Türkiye'de ise sadece 4 üniversitenin ve az sayıda da özel kurumun çevrimiçi kursları bulunmaktadır. Ayrıca Fransa'nın ikinci bir avantajı da Fransızca'nın yabancı dil olarak öğretilmesini destekleyen bir uluslararası kuruluş olan Alliance Française ve bir dil merkezi olan Cavilam Vichy iş birliğiyle kurslar sunmasıdır çünkü her yıl dört bin stajyer ve yabancı öğrenci, genelde Fransızca öğrenmek amacıyla, bu dil merkezine başvurmaktadır. Dolayısıyla bu, Fransız dilinin öğretilmesi ve yaygınlaştırılması için büyük bir adımdır. Bu kursların ilk çıkış yıllarına bakmak gerekirse, Fransa'da ortaya çıkışı Ocak 2014 iken, Türkiye'de ilk MOOC 2013 yılında e-üniversite platformuyla görülür. Üçüncü olarak, kursların hangi dilleri geliştirmeye yönelik yapıldığına gelirse, Fransa'da Fransızca başta olmak üzere, İngilizce, Çince, Çek dili ve Arapça dillerinin öğretilmesine yönelik sayısız, çok geniş bir kurs yelpazesine sahiptir. Türkiye'ye bakılırsa; E-üniversite platformunda herhangi bir dile yönelik programı bulunmamaktadır. Türkiye'deki diğer MOOC platformlarında ise sadece Türkçe, Arapça ve Osmanlı Türkçesi için dersler bulunmaktadır. Bu tespit, Türkiye'de yabancı dil öğretimindeki durumun Avrupa'dakiyle aynı olmadığını göstermektedir.

Türk platformları AKADEMA ve AtademiX' deki yabancı dil kursları Alman platformları MOOIN ve Iversity'deki yabancı dil kursları ile karşılaştırılırsa şu bilgiler ortaya çıkmaktadır. Öncelikle bahsi geçen platformlar üniversitelerin sunduğu veya üniversite işbirliğinde olan her iki ülkenin en tanınmış platformlardır. Ancak en tanınmış platform olmalarına rağmen her iki ülkede de bu platformlarda çok az (genellikle 1 veya 2) yabancı dil kursu sunulmaktadır. Yabancı dil kurslarının süreleri her iki ülkenin platformlarında da benzerlik göstermektedir. Yeni başlayanlar için verilen yabancı dil kurslarının konu içerikleri benzerlik göstermektedir. Günlük hayatta dil kullanıma yönelik konu içerikleri her ülkede de ön plana çıkmaktadır (örneğin Türkçe ve İspanyolca kursu). Derslerin içerikleri, dilin hangi amaçla öğretildiğine göre değişiklik gösterebilir (örneğin Arapça dersleri).

AKADEMA platformunda ders içeriğine ve dersin nasıl yapılandırıldığına dair tanıtım amaçlı video bulunmamaktadır. Bunun dışında, öğrencilerin kursa katılmadan herhangi bir ön bilgiye ihtiyaç duyup duymadıkları da belirtilmemiştir. Ancak, AtademiX platformunda Arapça dersi için yeterli ölçüde tanıtım yapılmıştır. Almanya'daki platformlarda tanıtım videolarında dersin içeriği ve yapısı hakkında geniş bilgi verilmektedir. AtademiX platformu başarı ölçütlerini de önceden belirtmektedir. Alman platformları başarı ölçütlerini önceden belirtmemektedir. Her iki ülkenin platformlarında kurs sonunda sertifika veya katılım belgesi almak mümkündür.

AtademiX platformundaki Arapça kursunda hem Arap hem Türk öğretmen ders vermektedir. Böylelikle katılımcılar, dili, anadili olan birinden duyup Türk öğretmenin dersi anlatmasıyla zorlanmadan dersi anlayacaktır. Derste hem Arap hem de Türk dillerinin kullanılmasının öğrenciler için avantaj oluşturduğu düşünülmektedir. AKADEMA'daki Arapça kursunu sadece Türk öğretmen yürütmektedir. Almanya'daki kurslarda iki dilli öğretim sunulmaktadır. MOOIN'deki telaffuz kursu hem Alman hem Arap öğretmen eşliğinde öğretilmektedir. Aynı şekilde İspanyolca dersinde, dersi herkesin takip edebilmesi için İspanyolcanın yanında İngilizceden de faydalanılmaktadır. AKADEMA'daki Türkçe kursunda ise durum tam tersidir. Yabancılar için verilen Türkçe kursunun dili Türkçe olarak belirtilmektedir. Yabancı dil derslerinde hedef dil kullanımının büyük avantajları olsa da, ana dilin çok az kullanılması veya hiç kullanılmaması yabancı dil öğretim sürecini olumsuz etkileyebilir (Şimşek, 2010, s. 12).

Dil öğretim yaklaşımları açısından bakılırsa, her iki ülkedeki çevrimiçi kursların çağdaş öğretim yaklaşımlarından iletişimsel ve eylemsel yaklaşımı desteklediği söylenebilir. MOOC yapısı gereği karşılıklı iletişime dayalı oluşuyla (örneğin Forum tartışmaları, öğretmen ile diyalog halinde olmak) ve öğreneni bireysel şekilde öğrenmeye sevk etmesiyle (Video hazırlamak, dersi kendi öğrenim şekline göre şekillendirmek) yabancı dil öğretimi açısından avantajlar sağlamaktadır. Pilancı (2009, s. 59) da yapılan araştırmalar doğrultusunda, internet tabanlı yabancı dil öğretim platformlarındaki ses ve görüntü gibi bileşenlerin yabancı dil öğretiminde kullanılmasının özellikle hedef dilde iletişim kurulmasına önemli katkıları olduğunu ortaya koymuştur.

Tartışma

Eğitim alanında günden güne önem kazanmakta olan teknolojik gelişmelerden birisi de, bu çalışmada incelenen, internet ortamında “Kitleli Çevrimiçi Açık Dersler-Massive Online Open Courses (MOOCs)” olarak adlandırılan çeşitli kursların ücretsiz olarak geniş kitlelere sunulmasıdır. Türkiye, bu çevrimiçi kursları oluşturma konusunda oldukça geriden gelmektedir. Betimsel ve karşılaştırmalı yöntemin kullanıldığı bu çalışmada, söz konusu kursların, Türkiye'deki gelişimine ve yabancı dil öğretimine katkı sağlaması amacıyla Avrupa'nın önde gelen önemli ülkelerinden Almanya ve Fransa'daki çevrimiçi kurslar hakkında bilgiler verilmiş ve yabancı dil öğretimi alanında bu ülkelerdeki kurslar, Türkiye'deki kurslar ile karşılaştırılmıştır.

Almanya ve Fransa'daki üniversiteler, Türkiye'deki üniversitelere kıyasla, şu an çok daha fazla sayıda MOOC platformuna sahiptirler. Fransa'nın en önemli MOOC platformları arasında “France Université Numérique Platformu (FUN)” ve “Cavilam Vichy de l'Alliance Française” platformları bulunurken, Almanya'nın “MOOIN” ve “iversity” platformları Türkiye'nin ise “AKADEMA” ve “AtademiX” platformları bulunmaktadır. Yabancı dil açısından bakıldığında, üç ülkenin de üniversiteler tarafından oluşturulmuş platformlarında yabancı dil kurslarının geri planda kaldığı ve daha çok yabancı dil dışındaki alanlara odaklanıldığı söylenebilir. Bunun aksine, özellikle Almanya ve Fransa'da özel kişi ve kuruluşlar çeşitli diller için kurs sunmaktadır. Platformların yabancı dil öğretimi içeriğinin karşılaştırılması sonucunda, Almanya'daki ve Fransa'daki yabancı dil kurslarının Türkiye'deki kurslarla hem benzerlikler hem de farklılıklar taşıdığı tespit edilmiştir. Kursların süreleri, konuların içerikleri ve ders işleyiş şekilleri her ülkede benzerlik göstermektedir. Almanya'daki ve Fransa'daki çevrimiçi yabancı dil kurslarının tanıtımı ise Türkiye'deki kursların tanıtımından daha ayrıntılı ve net bir şekilde yapılmıştır. Bu da Alman ve Fransız MOOC kurslarında, öğrenen kişinin ne öğreneceğini önceden bilerek o kursa dâhil olması demektir. Ayrıca Almanya'daki yabancı dil kurslarında, ağırlıklı olarak hedef dil kullanılsa da İngilizce ve anadilden de yararlanılmaktadır. Fransa'daki yabancı dil MOOC kurslarında ise öğretim, öğrenenin daha çok dille iç içe olması için genelde hedef dilde yapılmıştır ve videolarda da istenildiği durumda aktif hâle getirilebilen,

anlamayı kolaylaştıran yine hedef dilde altyazılar bulunmaktadır. Türkiye'deki yabancı dil kurslarında iki dilli öğretim daha az kullanılmıştır ve altyazının seçeneğinin olup olmadığı belirtilmemiştir.

Sonuç olarak, MOOC platformlarında verilen ve uzaktan eğitimin bir parçası sayılabilecek olan bu kurslar yapısal olarak birbirine benzerler. Her üç ülkedeki çevrimiçi yabancı dil kursları, iletişimsel ve eylemsel yaklaşımları destekler nitelikte oldukları için, genel olarak yabancı dil öğretimi içerisinde büyük öneme sahiptirler. Yabancı dil öğretiminde o dili konuşabilen insanlarla iletişime geçmek önemlidir ve ülkemizde Fransızca başta olmak üzere Almanca ya da diğer yabancı dilleri konuşabilen çok fazla sayıda kişi bulunmamaktadır. Dolayısıyla yabancı dil eğitimi alan öğrenciler konuşma becerisi açısından eksik kalmaktadır. MOOC eğer etkili bir şekilde kullanılırsa, bu açığı kapatabilecek nitelikte bir yeniliktir. Bu yüzden, her üç ülkede de üniversitelerin MOOC platformlarında daha fazla yabancı dil kursu sunması önerilebilir. Ayrıca, Türkiye'nin çevrimiçi yabancı dil derslerinin gelişimine katkı sağlamak için, Almanya ve Fransa gibi kurs tanıtımlarını daha özenli yapması, derste hedef dil dışında başka bir yabancı dil kullanımını artırması ve çoğu Fransız MOOC kursu gibi altyazılı dil öğretimini desteklemesi tavsiye edilebilir.

Kaynakça

- Aydın, C. H. (2017). Current status of the MOOC movement in the world and reaction of the Turkish higher education institutions. *Open Praxis*, 9(1), 59-78.
- Başol, G. (2008). Bilimsel araştırma süreci ve yöntem. Kılıç, O. Cinoğlu, M. (Editörler). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde, 113-143. İstanbul: Lisans Yayıncılık. [Çevrim-içi: https://www.researchgate.net/publication/292391179_Bilimsel_arastirma_sureci_ve_yontem], Erişim Tarihi: 19.03.2018.
- Bozkurt, A. (2015). Kitleleşen açık çevrimiçi dersler (Massive open online courses - MOOCs) ve sayısal bilgi çağında yaşam boyu öğrenme fırsatı, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi AUAd*, 1(1), 56-81. [Çevrim-içi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/35569>], Erişim Tarihi: 19.11.2017.
- Bundeszentrale für politische Bildung (2015). *Glossar MOOCs*. [Çevrim-içi: <https://www.bpb.de/lernen/digitale-bildung/werkstatt/211327/glossar-moocs>], Erişim Tarihi: 15.10.2017.
- Castano-Munoz, J., Punie, Y., Inamorato Dos Santos, A., JRC-IPTS, (2016). *MOOCs in europe: evidence from pilot surveys with universities and MOOC learners*. JRC/European Commission. [Çevrim-içi: https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/JRC%20brief%20MOOCs_JRC101956.pdf], Erişim Tarihi: 16.11.2017.
- Deutscher Bildungsserver & Deutsches Institut für Internationale Pädagogische Forschung (DIPF), (2017). *Kursplattformen (MOOCs)*. [Çevrim-içi: <https://www.bildungsserver.de/Kursplattformen-MOOCs--11030-de.html#sectionTitleID1>], Erişim Tarihi: 08.11.2017.
- Downes, S. (2011). *'Connectivism' and connective knowledge*. [Çevrim-içi: http://www.huffingtonpost.com/stephen-downes/connectivism-and-connecti_b_804653.html], Erişim Tarihi: 19.11.2017.
- Edukatico Suchportal für Online Kurse (2017). *Sprachen (und Sprachwissenschaft) online lernen*. [Çevrim-içi: <https://www.edukatico.org/de/kurse/sprache>], Erişim Tarihi: 24.11.2017.
- Gaebel, M. (2014). *MOOCs massive open online courses*. European University Association. [Çevrim-içi: http://www.eua.be/Libraries/publication/MOOCs_UpdateJanuary_2014.pdf?sfvrsn=2], Erişim Tarihi: 17.11.2017.
- Germain, C. (1993). *L'évolution de l'enseignement des langues: 5000 ans d'histoire*. Paris: CLE International.

- Göcks, M. & Bechmann, H. (2013). Geleitwort. R. SCHULMEISTER (Ed.), MOOCs–massive open online Courses. *Offene Bildung oder Geschäftsmodell?* içinde (7-8). Münster: Waxmann Verlag.
- Jungermann, I. & Wannemacher, K. (2015). *Innovationen in der Hochschulbildung Massive Open Online Courses an den deutschen Hochschulen. Studien zum deutschen Innovationssystem Nr.15-2015*. Berlin: Expertenkommission Forschung und Innovation (EFI/Ed.). [Çevrim-içi: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/156625/1/StuDIS_2015-15.pdf], Erişim Tarihi: 10.11.2017.
- Kahrs, M. (2016). *MOOCs und Flexible Curricula. Perspektiven und Herausforderungen im Projekt konstruktiv*. Bremen: Bremen Universität. [Çevrim-içi: http://www.uni-bremen.de/fileadmin/user_upload/single_sites/konstruktiv/materialien/20160518_MOOC_und_flexible_Curricula.pdf], Erişim Tarihi: 10.11.2017.
- Kaya, Z. (2006). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Merkle, T. (2015). *Moodle, iversity und Co. : Online-Kurse in Deutsch oder anderen Sprachen*. (Seminer Çalışması). [Çevrim-içi: https://www.hfwu.de/fileadmin/user_upload/FWR/PersonalprofilesFWR/ringel.marc/ERM2.0/Online-Kurse.pdf], Erişim Tarihi: 08.11.2017.
- Minichiello, F. (t.y.). Le CIEP, opérateur du ministère de l'éducation nationale (Fransa Milli Eğitim Bakanlığına bağlı kurum), *Le phénomène des MOOCs (Massive Open Online Courses)*.
- Pilancı, H. (2009). Uzaktan Türkçe öğrenen yabancıların Türkçeyi iletişim aracı olarak kullanabilme yeterlikleri. *Journal of Language and Linguistics*, 5 (2), 49-61.
- Rensing, C. (2013). *MOOCs - Bedeutung von massive open online courses für die Hochschullehre*, PIK - Praxis der Informationverarbeitung und Kommunikation, 36 (2), 141-145.
- Schulmeister, R. (2013). Der Beginn und das Ende von Open. Chronologie der MOOC-Entwicklung. R. SCHULMEISTER (Ed.), MOOCs –Massive Open Online Courses. *Offene Bildung oder Geschäftsmodell?* içinde (17-59). Münster: Waxmann Verlag.
- Schultz, E. & Hochschulrektorenkonferenz, (2014). *Potenziale und Probleme von MOOCs: eine Einordnung im Kontext der digitalen Lehre*. Bonn: HRK. [Çevrim-içi: https://www.hrk.de/uploads/media/2014-07-17_Endversion_MOOCs.pdf], Erişim Tarihi: 08.11.2017.
- Şimşek, M. R. (2010). Yabancı dil öğretiminde ana dil kullanımı: ne zaman, ne kadar, neden. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (1), 1-14.
- Tisserand-Barthole, C. (2012). Moocs : l'enseignement supérieur à portée de tous, *Netsources*, 100. [Çevrim-içi: <http://www.bases-netsources.com/2012/09/selon-le-tres-serieux-new-yorktimes.html?showComment=1471582935331>], Erişim Tarihi: 19.11.2017.
- Thenoz, M.-J., Legris, L. (t.y.). *Le numérique dans l'enseignement supérieur et la formation tout au long de la vie*. Paris: Wavestone. [Çevrim-içi: <https://www.wavestone.com/app/uploads/2017/03/numerique-enseignement-superieur-formation.pdf>], Erişim Tarihi: 19.11.2017.
- iversity (2017). Häufig gestellte Fragen. [Çevrim-içi: <https://iversity.org/de/pages/support>], Erişim Tarihi: 17.10.2017.
- Çevrim-içi: <https://iversity.org/en/courses>, Erişim Tarihi: 17.11.2017.
- Çevrim-içi: <https://moo.in.uncampus.de/>, Erişim Tarihi: 17.11.2017.
- Çevrim-içi: <https://iversity.org/de/courses/spanish-for-beginners-january-2016>, Erişim Tarihi: 23.11.2017.
- Çevrim-içi: <https://moo.in.uncampus.de/local/ildcourseinfo/?id=uncampus-MOOC-2016-003178>, Erişim Tarihi: 23.11.2017 .
- Çevrim-içi: <https://turkish.yasar.edu.tr/>, Erişim Tarihi: 18.12.2017 .
- Çevrim-içi: <http://www.ciep.fr/revue-internationale-deduction-sevres/lecole-diversite-cultures/phenomene-moocs-massive-open-online-courses>, Erişim Tarihi: 19.11.2017.

Çevrim-içi: <https://mooc.cavilam.com/courses/course-v1:CAVILAM+CAV-001+2017/about>, Erişim Tarihi: 19.11.2017.

Çevrim-içi: <https://www.fun-mooc.fr/cours/#filter/subject/langues?page=1&rpp=50>, Erişim Tarihi: 30.12.2017.

Çevrim-içi: <http://www.e-universite.com.tr/>, Erişim Tarihi: 24.11.2017.

Çevrim-içi: <http://akadema.anadolu.edu.tr>, Erişim Tarihi: 24.11.2017.

Çevrim-içi: <http://akadema.anadolu.edu.tr/tr/content/turkish-a1>, Erişim Tarihi: 24.11.2017.

Çevrim-içi: <http://atademix.atauni.edu.tr/index.php/tum-dersler-2/>, Erişim Tarihi: 24.11.2017.

Çevrim-içi: <http://atademix.atauni.edu.tr/index.php/arapca-3/>, Erişim Tarihi: 24.11.2017.

Extended Abstract

Introduction

Since the beginning of the 20th century, several methods and approaches of education have been proposed. The last ones are the Communicative Approach (Communicative Language Teaching) or Action-Oriented Approach which encourage the education based on learner's personal characteristics. According to these approaches, the education must be lifelong and the learner must be autonomous in that learning process. With this perspective, the Massive Online Open Courses (MOOCs) started to be offered nowadays by several countries in the world, especially in Europe for the reason that these courses are free for everyone through a website on the internet and a learner can reach the course whenever he or she wants within the determined period of the course. The fact that the learner has the opportunity of communicating with people from other countries in the world can be enumerated among the advantages of these courses; most especially in the domain of foreign languages. On the MOOC platforms, foreign language learners can talk with other ones via the forums organized in the same MOOC. Germany and France, which are two of the leading countries in Europe, have these types of courses in many domains and subjects, such as the foreign language teaching.

Methodology

In this study, descriptive and comparative methods were used. The aim was to reveal the actual situation of the MOOCs in Germany and France, and then, to compare it with the one in Turkey. The other purpose was to contribute Turkey's distance education platforms by showing the actual case in that country.

Findings

In this study, our findings can be enumerated as the following lines: Turkey seems to fall behind in the matter of creating MOOCs and MOOC platforms compared to Germany and France, as Germany has foreign language courses on the platforms called MOOIN and Iversity. France also has the platforms FUN (France Université Numérique) which has the partnership with more than a hundred universities or other institutions and Cavilam Vichy de l'Alliance Française that offers foreign language MOOCs, especially in the subject of promoting French as a foreign language in the world.

Discussion

As a result, this research obtaining information about Germany, France and Turkey indicates that MOOC courses in these countries have several similarities in common. The foreign language courses in these countries cannot be underestimated as they are supporting the Communicative Approach (Communicative Language Teaching) or Action-Oriented Approach which are the suggested teaching approaches nowadays by teachers and researchers. In foreign language teaching, communication with the people who can also talk in that language is important. In Turkey, there are not so many people who knows German or French. Therefore, learners always lack communication skills in a foreign language. MOOCs, when they are effectively used, have the innovative quality of filling that lack. In order to improve the situation of MOOCs in Turkey, the following suggestions can be offered in the light of present study: First of all, the display of the courses through videos and writing must be done more attentively as they give the general information to the learner before starting the course. Secondly, other foreign languages apart from the target language, must be introduced to the course with the purpose of helping the understanding process of learner. Finally, installation of subtitles to the videos in the same foreign language can be favorable as they are promoting the verbal communication.